לט: שלשה מינין פרק ששי נזיר

עיקבי נימהון ש״מ מלתחת רבי ש״מ ואלא הא דתניא א)נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ליסתור כגון שגילחוהו אחר מלאת ומני רבי אליעזר היא ב)דאמר כל אחר מלאת ז׳ סותר מ״ט דר״א יליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה מה תגלחת טומאה שבעה אף תגלחת טהרה שבעה וקים להו לרבנן כל ז׳ יומין אתיא מזייא כדי לכוף ראשו לעיקרו: נזיר שגילח בין בתער בין בזוג או שסיפסף כל שהוא חייב: ת״ר 1תער ד)אין לי אלא תער ב)תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת״ל 1קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו דברי ר׳ יאשיה ר׳ יונתן אומר תער אין לי אלא תער מירט תלש סיפסף כל שהוא פטור והכתיב קדוש יהיה למימרא דאם גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ול״ת תניא אידך תער אין לי אלא תער תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת״ל 1לא יעבור על ראשו ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת״ל תער לא יעבור על ראשו לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה (א) ג)שיהיה בתער ללמדו ממצורע אי אפשר שאין

עיקבי נימהון. זקנס הסמוך לסנטר נראה לבן אלמא מלתחת רבי וה״ה דמסקנא נמי הוה מצי לאוקמי הכי דכשגדל הלמד אין סוף הלמד א] הלבוע בבהמה לבוע: **לסתור**. דהא ס״ד מלתחת רבי פירוש דהא הוכחנו דמלתחת רבי וא״כ לא נשאר משער שהיה בו משעת קבלת נזירות כדי לכוף ראשו לעיקרו אלא ש״מ מלעיל רבי ואותו שנשאר היינו אותו למעיקרא: **כגון** שגלחוהו אחר מלאת. ביום ל׳: ומני ר׳ אליעזר היא דאמר כל אחר מלאת ז׳ סותר. אם נטמא עד שיזה ג׳ וז׳ וכן אם גלחוהו ביום ל׳ סותר ז׳ שלא יכול לגלח תגלחת נזרו עד אחר ז׳: **ומ״ט** דר״א. קאי ב] [אלעיל] כלומר מ״ט אמרת לר׳ אליעזר כי גלחוהו אחר מלאת דסגי בז׳ והא אין גידול שיער פחות משלשים יום: **יליף** תגלחת טהרה. סתירה 1 שהיא ע״י תגלחת שהיא טהורה מסתירה הבאה ע״י טומאה מה תגלחת כי נטמא ביום ל׳ ממתין ז׳ [ותו לא] כך תגלחת טהרה כשגלחוהו ולא שיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו ז׳ ותו לא: **וקים** להו לרבנן דבל ז׳ אין השערות גדילין אלא כדי לכוף ג]אינו סותר כלום דבגידול של סתירת ז׳ אינו גידול כי אם כדי לכוף א״כ לא בעינן ז׳ לתגלחתו2 שיהיה בשער ראשו אלא כדי לכוף ואם גלחוהו אחר מלאת נמי ושיירו בו כדי לכוף אינו סותר אבל ודאי תגלחת דתוך מלאת סותר ד] כדלקמן מטעם גידול שער אבל כשגלחוהו אחר מלאת כיון שהיה לפינו גידול שער ביום שלשים הראוי לתגלחת כדאמרן מדאורייתא דיו בכך ומיהו ז׳ יש לו להמתין וילפינן3 מתגלחת טומאה ואע״ג דלא דמי לגמרי דהתם צריך להמתין ז׳ כדי להביא קרבנותיו בטהרה מ״מ שוו חכמים התם4 סתירה לתגלחת5 דאחר מלאת לסתירת טומאה אבל לרבנן ודאי כיון ה] [דאם] נטמא [לאחר מלאת] סותר ל׳ יום כדאמרינן בפ״ג (דף טז.) ה״נ הוו ילפי׳ כל תגלחת ו] (דטומאה)6 דלאחר מלאת לסתירת ל׳ כמו בטומאה דבעינן בשעת תגלחת גידול שער של ל׳ יום כי גלחוהו נמי אחר מלאת יהיה סותר ל׳ יום ולא הוה סגי כמו7 ששיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו כ״א8 שיירו בו מה שראוי ליגדל בל׳ יום ולכך אוקמי׳ דוקא כר׳ אליעזר אבל ודאי כרבנן נמי מצי לאוקמי וכגון שגלחוהו ז] [ביום ל״ב או ל״ג] אמרו רבנן לר״א דנטמא ביום ל״ב דאינו סותר אלא ז׳ כדפ״ל ושמא י״ל ח] דמודו כעין9 אחר מלאת שהביא קרבנו [דאינו סותר כלום] ודוקא לר׳ אליעזר דאמר תגלחת מעכבא שאם10 גלחוהו לסטים ולא שיירו בו כדי לכוף סותר ל׳11 יום כדי לגלח ולחזור12 ולהביא קרבנותיו אבל לרבנן דאמרי דתגלחת ט] [דאחר מלאת] לא מעכבא אינו סותר כלום ומותר לשתות יין מיד אחר שהביא קרבנותיו והני דלרבנן נמי טעון תגלחת למצוה וצריך להמתין ז׳ ימים ליסגא13 [דאינו] סותר משמע דאם לא שיירו בעיא סתירה שיש שום איסור מכח נזירות עליו או שאסור לשתות ביין או לשום דבר אחר כל כמה דלא חזר וגילח ולרבנן לא הוי שום איסור עליו: **ת״ר** אין לי אלא תער. דוקא שלוקה: תלש נה כל שהוא. פירוש שלא בתער בין שעקר השער מתחילתו סמוך לראשו ומיהו שלא כעין תער ובין שלא עקרו לגמרי כ״א מקלתו מנין לאסור: ת״ל קדוש יהיה גדל פרע. שמצוה לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצצו לגמרי מעיקרו אבל בקוצץ מעיקרו לגמרי כעין תער איכא לאו בכל המעבירין כדתני ברייתא14 דלא פליגי אהדדי אבל ניחא ליה להאי תנא למימר קדוש יהיה גדל פרע דמיניה שמעינן איסור אינו15 קוצץ לגמרי מעיקרו: **רבי** יונתן אמר אין כו׳ תלש סיפסף פטור. בין כי נמי תלש מעיקרו בין אינו תלש16 מעיקרו אינו עובר כלל אפי׳ כעין תער אלא בתער ולא בשאר מעבירין וכן משמע הסוגיא דלקמן דלר׳ אליעזר נזיר אינו חייב בשאר מעבירין א״כ [אנו] זקוקין לומר דחד מהנך אית ליה הכי ולכולהו שאר תנאי אמרי דמיחייב בשאר מעבירין א״כ ר׳ יונתן הוא דסבר הכי: **והכתיב** קדוש יהיה גדל פרע. ומשמע דאיסור עשה מיהא איכא י] במעבירין ומשני דכי מגלח בתער ראשו17 לאו ועשה אבל שלא בתער גם כי גילח הכל ליכא לאו ולא עשה: **כל** שהוא. פירוש אפי׳ שער [א׳]: ת״ל לא יעבור על ראשו. לרבות כל המעבירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרו18 משרשו לגמרי ותנא דמתני׳ נמי ס״ל כהאי תנא וכת״ק דר׳ יונתן: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר. אפילו שאר מעבירין כ]: מה ת״ל תער. [תימה לימא]19 לאשמועינן כעין תער ל]לרבות20 משחית וכו׳: **לפי** שלא למדנו תגלחת האחרונה שיהא בתער וללמדו ממצורע אי אפשר שאין לומדין קל מחמור להחמיר עליו. ולקמן ילפינן מהיכא פשיטא להאי תנא דתגלחת מצורע בתער והא לא כתיב תער בפירוש: מ)**שאין** דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שטעון תגלחת כל שער גופו דכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וגו׳ תאמר בנזיר שהוא קל שאינו צריך לגלח אלא ראשו כדכתיב בהדיא בקרא ולכך לא יעביר [לכך] כתיב תער לא יעבור ואם אינו ענין לאיסור העברה שבתוך נזירותו דהא מ] [איהו] בכל המעבירין לקי תניהו לענין תגלחת למצות תגלחתו של סוף נזירותו דאינו אלא בתער:

רבי

וש״מ מלתחת רבי והא סברא הויא במידי דתליא: ב)**ופו מדלבעי סביא דיקניון**. כי היכי דליתחזו דרדקיא וכתר הכי איזורי א)דיקניהון מתלבנים עיקרי שערי וזקנם ש״מ דמלתחת רבי. ומאי דקא קדים האי נזיר שקלוה מיניה ומיבעי ליה למיסתר ולמימני נזירות אחרת כי היכי דליקדוש שיער: **אלא הא דתניא נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר**. ואמאי אינו סותר ליסתור דהא אמרינן דמלתחת רבי ושקלוה מיניה להאוא שיער דאקדיש ג) שלא נגלח עד סוף נזירותו: לעולם מלתחת רבי והכא במאי עסקינן כגון שגילחוהו אחר מלאת ל׳ ג) לנזירותו קודם שהספיק לגלח. והא מני ר׳ אליעזר היא דאמר לעיל בפ׳ מי שאמר הריני נזיר מגלח (דף טז:) דכל אחר מלאת ז׳ סותר שאם נטמא יום ק״א ר׳ אליעזר אומר אינו סותר אלא ז׳ לאחר תגלחת כי היכי דבתוך אלו ז׳ ימים תירבי מזיא כי היכי דתיהוי כדי לכוף ראשו לעיקרו והכא נמי הואיל דפשו ליה כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלום אלא מיד מגלח: **מ״ט דר׳ אליעזר**. דאמר כל לאחר מלאת ז׳ ימים סותר ותו לא בשלמא כי נטמא לאחר מלאת דסותר ז׳ כנגד ז׳ ימים שמונה בהן ג׳ וז׳ ומגלח בשביעי כדתניא לקמן (דף מד:) תגלחת הטומאה כילד מזה בשלישי וכו׳ [ומגלח בז׳] כדכתי׳ וביו׳ השביעי יגלחנו: **מהתגלחת טומאה**. לאחר שנטמא מגלח לאחר ז׳ וכדפרישית אף תגלחת טהרה לאחר מלאת אינו צריך למנות אלא ז׳ לאחר תגלחת כדי שיהא יכול לגדל קצת שיער בתגלחת טהרה. וקודם מלאת לא מיתוקמא משום דקודם מלאת סותר ל׳ וכדפרשינן בפירקא לעיל (ד׳ ו:) לדברי ר׳ אליעזר התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר אלא כל אחר מלאת נטמא או נתגלח לגמרי שלא הניחו בו שיער כלל סגי ליה בתגלחת כל דהו ואמור רבנן כיון דבהנך ז׳ ימים גדלא מזיא כדי לכוף ראשו לעיקרו סגיא ואילו הכא כיון דשיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלל ומגלח לאלתר ומביא קרבנותיו ומותר ביין: **תלש**. שיער בסמוך לבשר אבל לא עקרו לגמרי וכגון שעיקרו נראה: **מירטו**. דעקרו לגמרי ממקום גידולו: **סיפסף**.ד) כמו סוף: **ת״ל קדוש יהיה**. שלא ישירנו בשום דבר ויניחנו לגדל פרע: **והכתיב** (אומר) **קדוש יהיה גדל פרע**. דמשמע קדוש יהיה שלא ה)ישירנו בשום דבר להכי כתב קדוש(ב): **למימרא דכי גילח לו בתער קאי עליו בעשה ול״ת**. דמשמע קדוש יהיה שלא יעבירנו בתער ולאו הכא מכלל עשה: **תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת״ל לא יעבור על ראשו**. לרבות (ג) ד)המעבירין: **ומאחר שסופינו לרבות כל דבר**. המעביר כדכתיב לא יעבור מה ת״ל תער: **לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה**. של טהרה לאחר תשלום ימי נזירות שיהא בתער לפי שלא כתב אלא וגילח את (ד) שער ראש נזרו לכך כתב לך תער כאן שאינו צריך ו)ללמדך שאותה תגלחת לא תהא אלא בתער: (ה) **ללמדו ממצורע אי אפשר דאין דנין קל מחמור להחמיר עליו**. דמצורע הוי חמור לפי שהוא צריך לגלח את כל שערו כדי שיהא כל בשרו ז)בתגלחת מה שאין בנזיר:

ואין

עין משפט נר מצוה

מו א מיי׳ פ״ו מהל׳ נזירות הלכה א ופ״ה שם הלכה יא:
מז ב מיי׳ פ״ה מהלכות נזירות הל׳ יא סמג לאוין רמג:
מח ג מיי׳ פרק ח שם הלכה ו:

◆

נוסחת הריב״ן

א) עיקר דיקניהון: ב) דאקדיש הס״ד: ג) ל׳ יום: ד) שמתך ראש השער כל שהוא ומשמע ספסף כמו סוף: ה) ישירנו: ו) (ללמדך) ליתא בכי״: ז) כל בשרו כדלעת מה שאין כן בנזיר:

◆

מוסף רש״י

מירט. פיכה המתרטת את השער ועוקרתו מגידולו (מאירי בשמו).

◆

פי׳ הרא״ש

עיקרי וקניהן לבנים ש״מ מלתחת רבי: ולסתור דהא סל״ד מלתחת רבי. כלומר דהא קי״ל מלתחת רבי דכך עלתה המסקנא: כל אחר מלאת ז׳ סותר. לאו דוקא סותר אלא צריך להמתין עד שיזו עליו ג׳ וז׳: אף תגלחת טהרה ז׳. אם גלחוהו לסטים לאחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו משהא תגלחתו ז׳ ימים: וקים להו לרבנן דכל ז׳ יומין אתיא מזיא לכוף ראשו לעיקרו כי לחוהו אחר מלאת נמי יון ששיירו בו לכוף אינו ותר אבל לרבנן דאם טמא אחר מלאת סותר ל׳ ום כדאיתא לעיל פ״ג. א״כ בתגלחת דלאחר מלאת נמי אי הוה יליף טומאה דאחר מלאת הוה עי ל׳ יום. הלכך אוקמה ר׳ אליעזר. נזיר שגלח בין זוג בין בתער או שסיפסף ידו (שפסוף) והשיר שערות חייב כדפי׳ בגמ׳ לא עבור לרבות כל המעבירים: תלש מרט ספסף. תלש ביד מירט ם שפסוף ביד והעביר שער. ת״ל קדוש יהיה דל פרע שעבר על מצות שה שצוה הכתוב לגדל שער ולא להעבירו: מימרא דכי גילח ליה תער קאים עליה בעשה לא תעשה. אבל בשאר טילה שער אפי׳ עשה אין ומתני׳ דמחייבה לקות לכל המעבירים לא [כחד] מהני תנאי דלר׳ אשיה עשה הוא דאיכא שאר מעבירים ולר׳ יונתן פי׳ עשה ליכא. א״נ בעין תער מודו דלקי בכל מעבירין והכא פליגי ששייר מן השער קצת אין בהם כדי לכוף ראשו עיקרו: מה ת״ל תער כתוב לא יעבור שער אשו: ללמדו ממצורע א״א. ולקמן מפרש מהיכן קים לן תער במצורע:

מסורת הש״ס

א) [לעיל טז: לקמן מו. מג:], ב) שייך לע״א, ג) [במדבר ו], ד) גי׳ א״מ כל [וכ״ה בכי״], ה) שייך לדף מ.,

◆

תורה אור השלם

1. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַייָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ לתגלחת האחרונה שיהא בתער דללמדו: (ב) רש״י ד״ה והכתיב וכו׳ קדוש יהיה למימרא כצ״ל והד״א: (ג) ד״ה תלש וכו׳ לרבות שאר כל המעבירין: (ד) ד״ה לפי וכו׳ וגילח את ראש נזרו כצ״ל ותיבת שער נמחק: (ה) ד״ה ללמדו וכו׳ מה שאין כן בנזיר:

◆

גליון הש״ס

גמ׳ אין לי אלא תער. עיין סוטה דף טז ע״א:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] תוד״ה עיקבי וכו׳ אין סוף הלמד הלבוע. תיבת הלבוע נמחק וצ״ל הסמוך לבהמה. א״מ: ב] ד״ה ומאי טעמא דר״א קאי אלעיל. תיבת אלעיל נמחק וצ״ל אגילחוהו: ג] ד״ה וקים להו וכו׳ אלא כדי לכוף לכך כצ״ל: ד] בא״ד דתוך מלאת סותר שלשים כצ״ל: ה] בא״ד אבל לרבנן ודאי כיון דנטמא סותרת כצ״ל וכ״כ עי׳ א״מ: ו] בא״ד הוו ילפינן כל תגלחת דטומאה. תיבת דטומאה נמחק וצ״ל דטהרה: ז] בא״ד וכגון שגלחוהו ביום ל״ב או ל״ג אמרו. מן תיבת ביום עד אמרו נמחק. וצ״ל כ׳ ימים או ג׳ ימים לאחר מלאת דמודו רבנן כצ״ל. א״מ: ח] בא״ד ושמא י״ל דמודו כעין. תיבות דמודו כעין נמחקו וצ״ל דמיירי כאן כצ״ל: ט] בא״ד אבל לרבנן דאמרי דתגלחת לא מעכבא כצ״ל: י] ד״ה והכתיב וכו׳ מיהא איכא בשאר מעבירין כצ״ל: כ] ד״ה ומאחר וכו׳ אפי׳ שאר מעבירין. כאן הס״ד ואח״כ מה״ד מה ת״ל תער: ל] בא״ד לאשמועי׳ כעין תער לרבות. תיבת לרבות נמחק. וצ״ל דל״ל לכתוב משחית כצ״ל. ועי׳ א״מ ודו״ק: מ] ד״ה שאין וכו׳ שבתוך נזירותו דהא איהו. תיבת איהו נמחק וצ״ל אפילו:

◆

הגהות התוספות

1. נ״ל כלומר סתירה. 2. נ״ל לא בעינן בשעת תגלחתו כו׳. 3. נ״ל דילפינן. 4. תיבת התם נמחק. 5. נ״ל דתגלחת. 6. נ״ל מטומאה. 7. נ״ל כמה. 8. נ״ל אלא״כ. 9. נ״ל דמודו כאן אחר כו׳. 10. נ״ל אם. 11. נ״ל ז׳. 12. נ״ל כדי לחזור ולגלח. 13. נ״ל מיהו ליסגא. 14. נ״ל כאידך ברייתא. 15. נ״ל אף אם אינו. 16. נ״ל תולש. 17. נ״ל איכא לאו ועשה כו׳. 18. נ״ל דשוקרו. 19. תיבות תימה לימא נמחק וצ״ל דלמ׳. 20. נ״ל לכתוב.